

КАСИМЪ
ДАТЫЦОВЪ

فن تاريخ

(تاريخ انبيا قسمی)

اثر:

اورنبورغ مكتب اعدادیسی معلملرندن
ع . جلیللر .

برنجی رشديه صنفلری ایچون

ناشری:

معارف کتبخانهسی

یارمالایووی مطبعهسی
قزان .

КАЗАНЬ.
Типо-литографія И. В. Ермолаевой
пресни Ключникова
1907

تاریخ انبیا

قبل الانسان موجودات

جناب خالق العالم حبیب اکرمی پیغمبر مر محمد مصطفی صلی الله تعالی علیہ وسلم گه بیرگان کتاب شریفنده کونکونک وکوکده گی نرسه لرنک یر ویرده گی مخلوقاتدن بیک الوک بولغاننی بیان قیلغاندر.

کائناتنی خلق قیلغ ایچون اراده قاهره سیننی طومان حالنده بولغان بر جسم لطیفکه تعلیق اینکاندر. قدرت الهیه سی یوقدن بخار و بخاردن حاضرده حیرت ایله کوردیکمز جرائم سماویه (۱) حالیننی بیرگان جناب حق یاراتقان اون سکرز مک عالمده نیچه نیچه مخلوقلر وجودکه کیترگاندر.

بزنک اوستنده بولغان کره ارضن کائنات ایچنده دیکزدن بر تامچی کبیدر.

سبحان من تحیر فی صنعہ العقول

سبحان من بقدرته یعجز الفحول

کره ارض اوستنه آدم برله هوا جنتدن توشماسدن الوک

(۱) قیاش و آی بولند زلمر.

بیک کوب حیوانلار، نباتلر ومعدنلر بار ایدی. بونلرنڭ کوبی دور بنی آدمگه (۱) بیتشمگانلردر. لکن آنلرنڭ اثرلری طابیله در. حاضرده طاغیر کبی زور توبه لر تشکیل ایتکان ئلله نی قدر طاشرنڭ ایسکی کچکنه حیوانلردن بولغاننی وتاش کمورینڭ ایسکی آغاچلرنڭ بر ایچنده یاتوندن حاصل بولغاننی علم طبقات الارض بیان ایتمکده در.

شولای یوغالغان نرسه لردن بحث قیله تورغان آیروم «پاله ئونتولوژی» اسملی بر فن دخی چقغاندر.

شول روشچه جناب رب العالمین بر یوزینی بر نیچه اجسام وارواحقه اورون قیلغاندن صوڭ آدم بالالرینه دخی ماوی (۲) ایتکاندر.

حضرت آدم علیه السلام

الله تعالی حضرتلری آدم علیه السلامنی یوقدن بار ایتدی، طوبراقدن یاراتدی. آدمگه سجده قیلغز دیوب همه ملئکه کرامغه امر ایتدی، لکن شیطان لعین اطاعت قیلماغان سببدن مطرود (۳) بولدی، آدم بالالرینه دشمان بولدی، آندن صوڭ حضرت آدمنڭ بر سویا کندن حضرت حواری یاراتدی وایکیسنی ده دخی جنت اعلاغه قویدی وبر آغاچقه یاقن بارماسقه امر قیلدی.

(۱) آدم بالالری دنیاغه کیلگان، زمان.

(۲) معیشت ایتاردا ی اورن.

(۳) سورولمش، مطرود بولدی — سورولدی ...

لکن شیطان رجیم بریول تابوب جنتکه کروپ باشده حضرت
حوانی آندن صوڤڭ دخی حضرت آدمنی آلداب اول آغاچنڭ ییمشندن
آشاتدردی. الله تعالی حضرتلری شول سبیدن آنلارنی جنت اعلادن
چقاردی ویر اوستنه توشردی. حضرت آدم هندگه وحضرت حوا
دخی جده طرفنه توشدی. (قبل الهجرة ۶۲۱۶) ۴

آیریلشو اول ایکی عزیز یارنی، بیک جوداتکان سبیدن
هر ایکسی جلاب، جناب حقمن وصلت (۱) نیاز (۲) وطلب قیلدیلمر.
دعالری قبول بولوب، مکه جهتلرنده طابشدیلر. آندن صوڤڭ،
بالالری بولوب، بالالری کوبایوب همه انسانلر ظهور ایتدیلمر. (۳)
هابل وقابل — الله تعالی نڭ تقدیری برلن حضرت حوادن
هر مرتبهده بر قز وبر اوغل طوغان ایدی. جناب حقنڭ امری ایله
بر قورساقده طوغان قز ایله ایکنچی قورساقده طوغان ایر
تزوایج (۴) ایتلور ایدی.

آدم بالالرندن قابل، اوزی ایله طوغان قزنی آلورغه استهدی.
حالبوکه اول هابلگه نیوش ایدی. آخرنده اشنی اوز آرا
بنره آلماغاج برر قربان چالوب دعوالرینڭ حل ایتلوین الله تعالی
طرفندن طلب قیلدیلمر. هابل حقلمی بولغان سبیلی آنڭ قرباننڭ اوستنه
کوکدن بر اوت توشوب یاندردی. قابل ایسه بوندن صوڤڭده رضا
بولمادی. وقرداشن اولدردی. بوندن صوڤڭ قابلنڭ آل واولادی (۵)

(۱) برسی برسینه ایرشو، برسی برسین تاپور.

(۲) جلاب صوراو، دعا، (۳) تاراندیلار، (۴) کماوگه بیرو، (۵) بالاچاغاسی.

باشقە بنی آدمدن آیریلوب بوتان یاقغە کوچوب کیتدیلر.
آدم بالالری آراسندەغی دعوا شوندن باشلاندى .

حضرت شیث علیہ السلام

حضرت آدم علیہ السلام توقز یوز اوتوز یاشلرندە وفات
بولدی. آندن صوڭ پیغمبرلک اوغلی شیث علیہ السلامغە کلدی
وایللی کاغد نازل بولدی. شیث علیہ السلام ھجرتدن (۵۹۸۶)
یل الوک طوغان ایدی .

ھابلنک اوچینی اولاد قابلدن آلور اوچون آنلر برلن
صوغشلر قیلدی .

حضرت شیث علیہ السلام کعبە مکرمەنی طاشدن بنا قیلدیلر.
ھجرتدن (۵۰۷۴) یل الوک طوقز یوز اون ایکی یاشندە وفات بولغاندرلر .

حضرت ادريس عليه السلام

حضرت شیث دن صوڭ بشنچی قارندن بولغان حضرت ادريس
علیه السلام نبی (پیغمبر) بولدی. ادريس علیہ السلام ھجرتدن
(۵۰۹۴) یل الوک طوغاندر. اوزینە فرشتهلر ھم کوکلرنک سرلری
آچیلوب ھجرتدن (۴۷۴۹) یل الوک تری کوبی کوکسکە کوتارلدى .
بنی آدمگە قلم برلن یازو یازونی، حیوان تیریسى ادرنینە کیوم
تسگوب کیونی اول اوگرە تکاندر .

حضرت نوح علیہ السلام

قابل آدم بالالری آراسنه طغیان (۱) وعصیان (۲) اورلغینی
 صاچقان ایدی. شوکار کوره حضرت ادریس دن صوڭ انسانلر
 طوغری یولدن آبرلوب شرك (۳) وضلالتکه (۴) توشدیلر وپوتلرغه
 طابنا باشلادیلر. جناب حق آنلرغه نوح علیہ السلامی پیغمبر
 ایتوب یباردی. اول حضرت آنلرنی کوب زمان توحیدکه چاقردی.
 طوغری یولنی کورساتدی. لکن بیک آز کشی ایمان ایتدی.
 ایمان ایتکانلرنک اچنک حضرت نوحنک بالالری سام، حام ویافت
 برلن آنلرنک خاتونلری دخی بار ایدی.

بیک کوب کمسنلر حضرت نوحنک نصیحتلرینه قولاق
 بیرمه دیلر. حتی یام اسمنک گی اوغلی هم ایمان ایتمه دی.
 طوفان = نوح علیہ السلامغه قومی بیک کوب اذا وجفا قیلغان
 سبیدن مجازاتلری (۵) اوچون جناب حقغه دعا ایتدی. طرف باریدن
 اوزینه امرالهی کلوب قومینک طوفان برلن یوغاتولاچاغی وبر کیمه
 یاساو بیان قیلندی. نبیء مشارالیه بر اورمانغه کیتوب کیمه سینى
 یاسارغه باشلادی. قومی «پیغمبرلکدن بالطه اوستاسی بولدی» دیب
 مسخره قیله باشلادیلر. اول وقت حضرت نوح آنلرغه «انشالله

(۱) باش تارتو، (۲) گناه قیلو.

(۳) اللهه تینک قاتو، (۴) یولدن یازو.

(۵) قیلغان گناهلری ایچون ایمان جزا بیرو.

یقین زمانده بزدهی سزنی مسخره قیلورمز، دیب جواب بیرور ایدی. طوفان هجرتدن (۳۹۷۴) یل الوک بولغاندر.

بر وقتک بر نیچه علامتلهربولوب یردن کوکنن زورصولار آغاره باشلادیلر. اول وقت حضرت نوح اوزینک کیمه سینه زوجه سنی، هام، سام ویافت اسمندگی بالالرینی، آنلرنک خاتونلرینی و باشقه ایمان ایتکان کشیلرنی وهمه نوع حیواناتدن برر جفت آلوب اللغه توکل قیلدی. یام اسمندگی اوغلی ایسه: «من طاغنگ اوستینه چیغوب اوزمنی قوتقاریرم» دیب بوی صونمادی و صولرنک اچنک قالوب باتدی. صولرنک آقوی قرق کون قرق کیچه دوام ایتدی. ایگ بیوک طاغلرنی اوزدی. یر اوستنک قالغان انسانلر و حیوانلرنک همه سی مو وتلف (۱) بولدی. فقط حضرت نوحنک کیمه سنک بولغانلر صاغ و سلامت قالدیلر.

صوگ ینه خدانک امری ایله آلتی آی اون کون اچنک صولر طارتیلدی یاغمولر توقتادی. حضرت نوحنک کیمه سی جودی (آارات) طاغنگ اوستنک اوطوروب طوفان حکمی اوتکان صوگ اولاد نوح یرگه توشدیلر. جناب حقه همد و شکر ایتکان صوگ هر یاققه جایلدیلر. حاضرده گی انسانلرنک بابالری نوح علیه السلامنک بالالریدر. نوح علیه السلامغه شونک اوچون ایکنجی آدم دخی دیولر «عرب، فرس و رومنک باباسی سام، سودان خلقنک باباسی هام و ترکنک باباسی یافئدر.» (۲)

(۱) بیکرغه یوغالوب بتدی.

(۲) تاریخ طبیعی بشرنک تبعاتنه موافق ایتوب تقسیم یاسالغان عروق و ملل انشالله تاریخ عمومینک باشنده درج قیلنچقدر.

حضرت نوح هجرتدن (۴۵۷۴) یل الوک طوغوب توقز یوز
ایلی یلحتلی یاشاگان صوڭ هجرتدن (۳۶۲۴) یل الوک وفات بولغاندر.

عرب بائده - هود و صالح علیهما السلام.

اولاد نوح باشه عراقه یاشاگان بولسه لرده «کوش ابن حام»
نسلندن برقبیله جزیره العربینک قای برطرفلرینه کلوب جایلغان
ایدیلر. آنلرغه «عرب بائده» یعنی محو بولغان عربلر اسمی
بیریلور. عاد قومی ایله ثمود قومی بونلردندر. هود قومی
یمنک حضرموت طرفلرنک معیشت ایندییلر. اول یولرنی معمور (۱)
ایتوب. بایتاق ترقی و تمدنگه واصل بولدییلر. لکن کوب وقت
اوزمادی توغری یولدن چغوب پوتلرغه طابندییلر. هود علیه السلام
بونلرنی نی قدر دعوت قیلسه ده بیک آز کشی گه اوزین دیکلاته
آلدی. هود علیه السلامغه امرالهی کلوب قومینک تأدیپ اینله چکی
واوزینک ایمان اینکانلر برلن بر یاقغه کیتوی بیان قیلندی.
آندن صوڭ قاتی ییل کلوب همهسن هلاک ایتدی.

عادنک اوغلی شداد اللهلق دعواسنک ایدی. جنتکله نظیره (۲)
بولور ایچون بر ضرور باغچه یاصاتوب آدین «باغ ارم» قوشقان
ایدی. شاعرلر بوکابییک کوب توریه (ماقتاغان بیت) لرایتورلر ایدی.
شداد اوزی یاصاتقان باغچهسن قارارغه بارغانه یولک اولگاندر.

(۱) توزوک

(۲) ایکنچی اوجماح ایتمن دیوبه.

ثمود قومی دخی عرب بائەدندەر . تورغان بىرلىرى سورپە
 برلن حجاز آراسىدە «حجر» دىب ايتلگان پىرايدى . بونلر
 دخی دىن حقن صابقان سببلى جناب حق آنلرغە صالح عليه السلامنى
 بىردى . صالح عليه السلام قومىنى دعوت ايتدى وطاشدن قرى
 حيوان چقاروردای الوغ معجزه لر كورستى . لکن بيك آز
 كشى ايمان ايتوب بيك كوبسى ضالاندا قالدىلر . وصالح
 عليه السلامغە حقارت ^(۱) قىلدىلر جناب حق آنلرنى دخی تادیب
 ايترگە استەب كوكلن زور بر صيحه ^(۲) توشردى ثمود قومی نك
 همەسى شول صيحه نك تائىرنىنن محو ^(۳) بولدىلر . ايمان ايتگانلر
 خلاص بولوب صالح عليه السلام برله مكە مكرمه گە كىتدىلر .

عبرانىلر .

طوفاندىن باشلاب يعقوب اوغللرىنىك مصرغە
 كىتويىنە قلدو .

نوح عليه السلامك بالالرى الجزيره (ميسوپوتاميا) دە بىرلەشوب
 آنده ايك الروك بابل ^(۴) وآندان صوك دخی نىنوانى ^(۵) بنا قىلغانلردر .
 بابلدە نبط قومی او طوروب تللىرى سربانى ايدى . بيك كوب وقتلر
 شهرلى معمور بولوب همە عراقده حكملرى كىچكاندر .

(۱) كىمستو ، (۲) تاوش ، (۳) بوق .

(۴) حاضرگى جله شهرىنك ياندهدر .

(۵) موصل “ “ “

نینواده ایسه آثوریلر توره ایدیلر. دولت آثوریه بابلنی
 بیگوب اوز حکمی آسنه آلدی. سوکنده بابلده کلدانیلر قوت
 طابوب علم نجومنی بیک ترقی ایتدر دیلر. آرالرند «صائبه» یعنی
 (بولدزلرغه طابوبو) دینی چقدی. باشلقورینگ امری برله بر مرتبه
 طافی طوفان بولسه التجا^(۱) ایتوب اوزلرینی قوتقارور اوچون زور
 بر قله^(۲) یاصارغه باشلادیلر. فقط خدایک امری ایله بونلرنگ
 تللری بوتن بوتن بولوب بربرینگ سویلاشولرینی آکلای آلمادیلر.
 بو زور واقعهگه تبلیل السنه دیرلر؛ قبل الهجره (۳۴۲۶) نچی یلده
 بولغاندر. حاضردهگی سویلهشونه طورغان تللرنگ آلماشنوی شوندن
 باشلاغان. بوندن سوک حام اولادی آفریقاغه، سام اولادی آسیاغه
 ویافث اولادی دخی قاسپی تیره سینه طارالدیلر.
 عبرانی تلینی چغاروچی دیوب صانالغان (عام) هم آنک نسلی
 عراقه قالغانلردر.

حضرت ابراهیم خلیل علیه السلام.

نمرودنک حکومتی زمانده حق تعالی حضرتلری بابل اهالیسنه
 حضرت ابراهیم علیه السلامنی یباردی. آتاسی (آزر) اولوب
 هجرتدن ۲۹۸۸ یل الوک اوفه طرفلرنگه طوغاندر. اوزینه پیغمبرلک
 اون آلتی یاشنده چاغنده کیلگاندردر.

(۱) مغنوه دشماندن یاشرنو.

(۲) بیوک مناره.

حضرت ابراهیم اوزینک قومنی بیک کوب زمان طوغری
 یولغه چاقردیسده هیچ کسه قولاق بیرمدی. خلقی آکا بیک کوب
 اذا وجفا ایتدیلر. حتی اوتت آتدیلرسده جناب حق حضرت
 ابراهیمنی صاقلادی. هم بایتاق کشیلر شول معجزه نی کوروب
 ایمان ایتدیلر.

الله تعالی حضرتلری ابراهیم علیه السلامغه اول بیرلرنی
 طاشلا دیوب امر ایتدی. وتورات شریف قولنچه اولاد واخفادینه^(۱)
 ارض کنعان وفلسطیننی وعه قیلدی. آنک اوچون شول بیرلرگه
 ارض موعود دیب ایتلور.

ابراهیم علیه السلام باشه حران مملکتنه طورغان قرداشی
 یاننه وآنندن صوگک زوجہسی حضرت سارا برله برادرینگ اوغلی
 حضرت لوطنی آلوب کنعان بیرینه کیتدی. وخلیل الرحمن قصبہسنه
 طوقنادی. حضرت لوط ایسه سدوم آوللرینه کیتدی. (ق. ۵. ۲۹۱۱)
 حضرت ابراهیمنگ یاشی سکسان آلطیغه بیتکان ایدی.
 حالبوکه هیچ بالاسی بولماغان ایدی. زوجہسی حضرت سارانگ
 رخصتی برله الوکک مصر پادشاهی طرفندن هدیه قیلنغان هاجر اسملی
 جاریه نی آلدی. هجرتدن الوکک (۲۹۰۲)نجی یلکه آنندن حضرت اسماعیل
 طوغدی. لکن بوکا حضرت سارا بیک قایغرغان سببلی جناب
 رب العالمین آگاده قارتلغنه حضرت اسماعیل احسان قیلدی.
 هجرتدن الوکک (۲۸۸۸).

حضرت سارا هاجر برله اوغلی اسماعیلنی کونلاشکاندن
 حضرت ابراهیم آنلرنی مکة مکرمه گه ایلتوب طاشلادی. اول زمانه
 اول یپرلرده جرهم قبیله سندن برنی قدر عائله طورالار ایدی. چونکه
 یمن قبیله لری هر زمان شام ایله سودا ایته ایدیلر، کروانلرغه
 طوقتاب جال ایثار اوچون بر اورن کیرهك ایدی.

حضرت اسماعیل علیه السلام آنلردن قز آلوب ذریتلری
 کوبایدی. اولاد و اخفادینه عرب مستعربه دیورلر. یعنی اصل
 عرب بولما نیچه سوگندن عربلاشکان دیمکدر. چونکه بونلر عبرانیلر
 برلن عاربه لرنک برله شوندن حاصل بولغان ایدیلر.

اسماعیل علیه السلامک بالالری آز زمانه کوبایوب بر
 نیچه قبیله گه بولندیلر. شول قبیله لرنک اشرفی قدر لیرهك، آتاقلیراغی
 قریش ایدی. کعبه معظمه فی صاقلاو قریشه ایدی.

حاضرده گی زمزم قویوسی حضرت اسماعیل زمانندن قالغاندر.
 حضرت ابراهیم هاجر برلن بالاسن مکده طاشلاغان وقتده
 حضرت اسماعیل صوصاغان ایدی. حضرت هاجر صفا برلن مروه
 آراسنه ییدی مرتبه ایلاندی. لکن بر نرسه طابا آلمادی. حج
 شریفه گی حاضرده گی سعی عادتق بوندندر.

امیدسزلنوب بالاسینک یانینه کیلگاج، نی کوزی برله کورسون
 حضرت اسماعیلنک آیاغی ایله اورغان ییرندن بر صو چغه در. شول
 صونک تیره یاغی آندن صونک کاروانلر اوچون جال ایثار اورن یاضالیدی.
 حضرت اسماعیل هجرتدن الوك (۲۷۶۰) یله وفات بولغاندر.

حضرت اسحاق علیه السلام.

ابراهیم علیه السلامک وفاتند اورننه اوغلی اسحاق علیه السلام کچدی. حضرت اسحاق آتاسینک ترککنده آتاسینک برادرینک نبیره سنی آلوب آندن عیص و یعقوب اسمنه ایکی اوغلی بولدی. عیص اوزون بویلی. کوچلی زور گوده لی بر کشی بولوب قوی کوته ایدی. و آتاسینه هر وقت آو ایتی کیتره ایدی.

یعقوب ایسه ضعیف و نحیف بولغان سببدن ایوده قالب آتاسنه خدمت ایته ایدی. عمرینک آخرا رینه طابا اسحاق علیه السلامغه صوقرف پیدا بولدی. بر کون اسحاق علیه السلام عیصنی یانینه چاقروب کوکلم آو ایتی استی بار مکا بر نرسه آولاب کیلتر سکا دعا قیلورم دیدی. اول دخی تیزدن آو اوچون طاغغه کیتدی. حالبوکه آناسی یعقوبنی آرتق سوه ایدی. اشنگ نی ایکانینی آگلاغاچ یعقوبنی طابدی، و آگما بر حیلله اوگره تدی. یعقوب علیه السلام بر قوی چالمدی. ایتنی کباب ایتکان صوگ تیرسن یوزینه طوتدی. و آتاسینه ایلتدی. حضرت اسحاق آگما «سن عیصمیسک؟» دیدی. یعقوب دخی اوز طاوشنی قرداشکننه اوشاتوب «ای» دیدی. حضرت اسحاق بیتن طوتوب قارادی عیصنک یوزیدای قلی ایدی، آرتق شیکله نمدی. «یارب بنی اسرائیل پیغمبرلری شول اوغلامنک نسلنه کلسون» دیب دعا قیلدی. عیص یخشی آو ایتلری کیلتورسه ده ایش اشدن اوزغان ایدی.

آنا دعاسی سبیلی یعقوب اولادینه بنی اسرائیل دیلدی.
 آتاسینک وفاتنک اورنینه کچوب بیرلهدی. دیار کنعانک اوطردی.
 و آل و اولادی آنک کویایدی .

عیص ایسه عموجه سی حضرت اسماعیل علیه السلامنک
 قزین آلوب بیک کوب قز واغلاری بولوب شام طرفلرنک اوطردی.

حضرت یعقوب علیه السلام.

حضرت یعقوب علیه السلام قبل الهجرة (۲۸۲۸) نچی یلک طوغوب
 (۲۶۸۱) ده وفات بولغاندر. حضرت یعقوب علیه السلام حران شهرینه
 کتکانک ارض کنعاننک و عا ایتلگانلگینی قوئلگه گوچی توشنی کوردی.
 حران مملکتنک اوطورغان آناسی برلن برتوغمه قرنداشینک ایکی
 قزی بار ایدی. حضرت یعقوب علیه السلام بونلردن برینی سویه ایدی.
 اولی آلور اوچون قرنداشینه بییدی یل خدمت ایتدی. لکن قرنداشی
 آنک سویگان قزینک اورنینه بوتن قزن نکاح ایتکان سبیلن حضرت
 یعقوب علیه السلام آنی ده آلور اوچون طاغی بییدی یل خدمت
 ایتارگه مجبور بولغاندر. آندن صوگ یینه (خلیل الرحمن) غه قایتقاندنر.

اولاد یعقوب

یوسف علیه السلام

حضرت یعقوبنک اون ایکی اوغلی وبر قزی بار ایدی.

جونلرنك اچندن راحيله دن طوغان بالاسى يوسفنى بيك آرتق سويه ايدى .

حضرت يوسف بر كيچنى توشنك اون بر يولدز برلن قياش و آينك اوزينه سجه ايتكانلرين كوردى. آتاسى سجه ايتكان اون بر يولدزنگ قرداشلرينه اشارت بولغانن ايتدى وهىچ كمسه گه ايتمه ديب تنبيه قىلدى. لكن برادرلرى نيچك بولسه ده بونى بلوب يوسفكه حسد ايتيه باشلاديلر. و آنى آرادن جويارغه قرار بىرديلر. و حيله برلن حضرت يعقوبنى آلداب يوسفنى صحرا ده بر قويوغه آتديلر. قايتقاج آتالرينه يوسفنى بورى آشادى ديب يالغان ايتديلر. هر كون آنلردن بروى صحراغه يوسفكه آش ايلنه ايدى. دورتنچى كونى آش ايلتكان قرداشى كوردى كه مصرغه كينه تورغان، بركاروان يوسفنى قويودن چغارغان، تىزدن باروب بوتهن قرداشلرين چاقردى. بارديلر ويوسفنى اول بزم قلمز ايدى، قاچقان ايدى ديب قرداشلرين ارزان بها ايله ساتديلر.

يوسف اول وقت بيك ياش بولغان سببدن بر نرسه ايتورگه قىيادى. كاروان مصرغه كيتدى و آندك مملكتنگ مالیه ناظرينه يوسفنى ساتدى هجرتدن (۲۷۱۹) يىل الوك .

يوسفنگ گوزللكه نظيرى ماتورلقه اوخشاشى بوق ايدى. عزيز مصرنگ بالاسى بولماغاندن يوسفنى يانينه آلدى. لكن خاتونى زليخا اول حضرتكه افترا ايتوب تورمه گه قويدردى. يوسف عليه السلام تورمه ده توش تعبيري ايله مشهور بولدى .

مصر پادشاه سینک کوچه چیسى برلن شربت چیسى بر توش کوروب
یوسف علیه السلامغه تعبیر ایندر دیلر. بو یوسفنک قوتلوینه سبب
بولدی. چونکه سوگندن مصر پادشاهی دخی بر عجایب توش
کوردی. همه کاهنلر شول توشنک تعبیرندن عاجز قالدیلر. لکن
شربت چینک خاطرینه یوسف علیه السلام کلوب باروب تیز آنی چاقردیلر.
اول حضرت توشنی تعبیر ایندی. شول سببندن پادشاه آنی اوز
خدمتنه آلمدی. و صوگ مالیه ناظری اولسگاج آنی عزیز یا صادی
وزلیخان آغا بپردی.

فرعوننک توشینک تعبیری بوینچه مصرده یدی بیل توقلق
یدی بیل دخی آچلق بولاچق ایندی. یوسف علیه السلامنک امرنجه
اولسگی یدی بیله بولغان زیاده محصولاتنی ^(۱) صاقلادیلر. آندن صوگ
یدی بیل دخی آچلق بولدی. اول زمان تیره یا قلاغی قوم وقبیله لر
ذخیره (آزق) آلور اوچون همه سی مصرغه کیله باشلادیلر.

بنی اسرائیلنک قبل الهجرة ۲۶۹۰ نچی ییلده مصرغه
کرووی.

قحط و غلا (آچلق) کنعان دیارینه دخی مستولی بولوب یعقوب
علیه السلام ذخیره آلور اوچون بالالرینی مصرغه یبهردی. یوسف
علیه السلام قرداشلرین طانییدی. لکن آنلر یوسفنی طانی آلمادیلر.

(۱) یلغه یتیزک آزقندن آرتقان ایگون.

حضرت یوسف بر حیلہ ایلہ ایکچی تابقر کیلورنہ کچکنہ قرداشی بنیامینی دخی کیترتدی و آنی بر وسیلہ ایلہ یولندن قالدروب اوز سراینه آلدی. بنیامیندن آتاسی یعقوب علیہ السلامنک اعمی (صوقر) بولغانون ایشتان سبیدن قرداشلری اوچنچی مرتبہ کیلگانہ اوزنی آنلرغہ طاندردی. و یعقوب علیہ السلامغہ کولمکن یپردی. بتقدیرہ تعالی آتاسینک کوزلری کولمکنی سورتکاج آچلدی. واؤلگی دای کورورگہ باشلادی. بو واقعہدن صوگ همه بنی اسرائیل طوروب مصرغہ باردیلر. حضرت یوسف علیہ السلام فرعون برلن آنلرنی قارشیلاب آتاسی ایلہ آناسن سرايغہ ایلتوب سربرگہ کچیردیلر.

حضرت یعقوب علیہ السلام یوز قریق یدی یاشنده قبل الهجرة ۲۶۸۱ نچی یلده وفات بولغاندر.

حضرت یوسفنک زلیخادن افرائیم و مناساه اسمنده ایکی بالاسی بولدی. ملک مصرنک آگا افراط محبتی بولغان سبیدن بنی اسرائیلگہ بیک کوب رعایه قیلدی و همه سنه آیرم آیرم بیرلر تخصیص ایتدی. لکن بور رعایه حضرت یوسف علیہ السلامنک وفاتنه حتلی گنه دوام ایتدی حضرت یوسف علیہ السلام ۲۶۲۰ یلنده یوز اون یاشنده وفات بولدی آندن صوگ مصر پادشاهلاری بنی اسرائیلگہ هیچ اعتبار ایتمه دیلرحتی آنلرغہ تحقیر و مسخره قیلہ باشلادیلر.

ایوب علیہ السلام .

ایوب علیہ السلام عیص ابن اسحاق علیہ السلام نسلندن
 ایدی . ایدوم مملکتند ساکن (تورغان) اقوامگه بعث قلندی
 یبارلدی . بیلک کوب ماللار و ملکلری بار ایدی . جناب حق
 آنی امتحان اینرگه استهدی همه ماللری قولندن کیندی اول
 همان شکر ایتدی . سلامتگی یوغالوب کیندی . خسته (آورو)
 بولدی . اول ینه شکر ایتدی . تننه جراحتر بولدی اول ینه
 شکر قیلدی وجودی قورتلاندى . ایوب علیہ السلام سوکنه حتلی
 صبر ایتدی شولای برحالگه کلدی که هرکم آنک یانینه بارمقدن
 چیرکانه ایدی . فقط خاتونی رحمت آثا خدمت و صداقت کورگازه
 ایدی . ایک صوڭ جناب حق ایوب علیہ السلامه شفا بخش واحسان
 ایتدی جسمی اوّلگی کبی تازه بولدی جمله مال و ملکى قولنه
 کردی . بشیر اسمند بولغان بالاسی ذوالکفل اسميله اورننه
 کوچوب اوزندن صوڭ پیغمبر بولدی .

حضرت شعیب علیہ السلام

حضرت شعیب علیہ السلام حضرت ابراهیم ایله دیار شامغه
 هجرت ایتکان ایدی . آنا طرفندن حضرت لوطنک قرینک
 طورونیدر (۱) . مدین اهالیسنه واصحاب ایکه گه بعث اولندیسه ده

(۱) بالاسینک بالاسی .

قومنه سوز کیچره آلمادی. اول وقت جناب حق آنلرنی مو وافنا ایتدی.
فقط ایمان ایتکانلرنی آلوب حضرت شعیب مکه گه کیتدی
واولگانگه حنلی آنه عبادت برلن مشغول بولدی .

بنی اسرائیلنک مصر دن چغا باشلاوی .

یعقوب اولادی باشه مصرده کورگان حسن قبول سببلی
آز زمانه بیک کوبایدیلر . لکن اصل مصر اهالیسی بولغان
قبطیلر فقط فرعوندن قورقانلری سببدن آنلرغه رعایه قیلا
ایدیلر ، حالبوکه اچلرندن بنی اسرائیلگه دشمن ایدیلر .
اوج عصر صوف سلاله حکومت آلماشوب تختقه باشقه فامیلیا
کچکاج تیز بنی اسرائیلگه اذا وجفا ایته باشلادیلر . بیچاره لرنی
بیک مشقتلی اشر اشلاندیلر . بنی اسرائیل جانندن بیزدی
لکن فرعوننک قولندن قوتلو چیتون ایدی . بر کون برکاهن
فرعونگه ایتکان که اولاد یعقوبدن بر بالا طوغاچاق حکومت
فرعونیهنک بتووینه سبب بولاچاق .

فرعون اوزینک وزیر ی هاماننی چاقرتوب ، هر یاقه جلادلر
تعیین قیلدردی و آنلر واسطه سیله یگی طوغان همه بالالرنی اولترتدی .
شول چاقلرده حضرت یعقوبنک اوجنچی اوغلی لاوینک نسلندن
وعمرانک صلبندن بر بالا توغدی . آناسی بر نیچه زمان اوینده
صاقلادیسده بر کون البته جلادلر بزنی بلورلر دیوب قورقوب

جناب حقغه توکل قیلوب بر ضدوقفه قویدی ونیل نهرینه طاشلادی.
 بحکمه تعالی فرعوننگ خاتونی آسیه اول کون قزلری ایله نیل
 نهرینه یوونورغه چقغان ایدی. صندوقنی کوروب چغارتدی.
 وبالانی کورگاچ آکا کوکلدن محبت ایتدی، واسمنی موسی یعنی
 صودن قوتقارلغان دیب قویدی.

درحال موسیغه بر سود آناسی ازلا دیلر. بالا هیچ براونک
 سودین اچمادی. اوز آناسی اوکای وقتنی غنه قاراب طور ایدی. بالاسینک
 سرايغه آلنغانن کورگاچ اوزینی سود آناسی ایتوب قبول
 ایتدردی. وهیچ کم سیزمادی.
 اوز بالاسن اوزی آصراب اوزی اوستردی.

آسیه موسیغه معلملر تعیین قیلدی وهر طرفدن تعلیم
 وتربیه سنه بخشی قارادی. حضرت موسی زورایغان صایون هر
 نرسه گه عقلی بیته باشلادی. بنی اسرائیلنگ دوچار بولغان ظلم
 وجفانی کوروب آنلرغه مرحمت ایته ایدی. بر کون بر یهودی برلن
 بر قبطینک صوغشقانن کوردی. مصریغه بر مرتبه صوقدی.
 بولاچاقغه چاره بولمی، قبطی درحال وفات بولدی. لکن اوزی
 بونی کمد سیزمادی دیب اویلادی.

حالبوکه ایکنچی کوننی گنه شولای بر غاوغاغه طوغری کلوبده
 قبطیغه اورامن دیوب طورغانن مصری «کیچه گی اولتورگان کشیک
 شیکلی بنی دخی اولتورگه می اسنی سک دیگاچ حضرت موسی
 اشک طارالغانینی آکلادی. ومصدرن چغوب ارض مدین گه

قاچدی. آنه دخی یوغاریه بیان ایتلدىكى وجهله حضرت شعيبنىڭ قزن آلدی. وبونىڭ اوچون بىك كوب يىللىر آنىڭ قوبىلرن قارادى. حضرت موسى نىڭ مصرغه قايتىوى (قبل الهجرة ۲۲۴۷)

بنى اسرائىلنىڭ مصردن چىغوى.

حضرت موسى هر وقت بنى اسرائىلنىڭ مصرده كورگان اذا وجفاسنه آچى ايدى. مدينده قرق يىل قدر اوپورغان صوڭ، مصرده قىلغان قباحت اونوپولغاندر دىب آنه قايتوب كىتارگه قرار بىردى. كىتكان وقتى حضرت شعيب آڭا برطاياق بىردى كه آخرده بىك كوب معجزه لرین شول عصا برلىن ياساغاندر. يولدى كىتكاندى طور طاغىنه باردى. آنه موسى عليه السلامغه طورىدن طورىغه خدانىڭ خطابى بولدى ورسالت (پيغمبرلىك) كلدى. فرعون نى حق دىنگه دعوت ايتارگه (اوندارگه) مأمور بولوب عصاننىڭ خاصىنلىرى اوزىنه بلدرلدى.

مصرغه بارغاندى برادرى هاروننى طابدى. آننىڭ بىرلىن فرعوننىڭ سرائىنه باردىلر. مصر پادشاهى آنلرنى طانىدى. وموسى نىڭ اشلەگان قباحتنى خاطرینه كىتوردى. موسى عليه السلام فرعوننىڭ تىڭرى لىق دعوا قىلويىنى تاشلاىغى اونىڭ ايسه ده فرعون آننىڭلە استىهزا ايتىدى. وكورستىغان معجزه لرگه سحر بازلىقىدى.

فرعون رب العالمين كىمدر؟ دىب سورادى. موسى عليه السلام دخی كوكلرنىڭ يىرلرنىڭ وباشقى مخلوقاتنىڭ رىبىدر دىدى. فرعون غضبه

کلوب (آچیغلانوب) مصرده بندن باشقه رب یوقدر اگر سن بندن باشقه رب واله طانور ایسهڭ سنی زندانغه قویارم دیه حضرت موسی فی قورقوتدی.»

موسی علیه السلام فرعونگه یدببضا (آق قول) وسحرچیلرنڭ اویون و آلاتلرین محو ایتو (بوغالتو) کبی معجزه کورستدی لکن فرعون ایمان ایتمدی و حضرت موسی غه ایمان ایتکان سحرچیلرنی حبسکه قویدردی .

لکن کورگان شول خارق العاده نرسه لر اوزینه بیک قورقوبیردی. فرعون کاهنلرنڭ خبر بیرگان بالانڭ موسی علیه السلام بولغانن بلدی . وبنی اسرائیلنڭ مصردن چغووینه مانع بولمادی (طیمادی) ذاتا اسرائیل ملتی موسی علیه السلامنڭ قول آستنه جیولشوب آرالرندە الرغ و قوتلی براتحاد یاساغان ایدیلر . شول اتحاد قوتی برله اوزین قوتقاره آلاچق برمالگه کیلگان ایدی .

حضرت موسی برکون همه سنه خبر بیروب مصردن چغوب کیندیلر . ویوسف علیه السلامنڭ صندوقینی دخی اوزلری برلن آلدیلر .

قبطیلر اولاد یعقوبینی شولای قوللرندن قاچیرغانلرینه بیک نام بولدیلر (اوکندیلر) . حتی فرعون عسکری ایله آنلرنڭ آرتینه توشوب شاب دیکگری چیتلرینه بارغانده آنلرغه یتشدی . اول یرده دخی الرغ برمعجزه بولدی . حضرت موسی عصاسی

برله دیگزگه اون ایکی مرتبه اوردی، اون ایکی یول آچلدی. اسباطنک هربری شول یوللرنک برندن کیچدیله. لکن آرتلرندن کیلگان فرعون طاغی اول یوللردن کیچرگه استه گاندن عسکری برلن مو بولدی (بوغلدی). هجرتدن (۲۲۴۷) یل الوک .

بنی اسرائیلنک قرق یل چولده اوطور ووی .

اولاد یعقوب مصردن چقغاندن صوگ عمالقهدن بر قبیله کورگان دای اوزلرینه دخی بر بوت یاساوینی موسی علیه السلامدن ایستاب اصرار قیلدیله (جداتدیله). شونک اوچون حضرت موسی آنلرغه بددعا ایتدی و بو سببدن بنی اسرائیل تیه صحرا سنه قرق یل ایلانوب طور دیله.

اول ائنده اوزلرینه کوکن قدرت حلواسی و بر نیچه کچکنه قوشلر توشرلدی .

موسی علیه السلام طور طاغینه دعوت ایتلگان سببدن اورننه قرداشی حضرت هاروننی خلیفه ایتوب قالدوغان ایدی . لکن سامری اسمنک بر حریف (نادان احمق) بنی اسرائیلنی آلداب بر بوزاوغه طابدریرغه باشلاغانغه آنلر حضرت هاروننی دکله مادیلر . صوگره حضرت موسی طور دن قایتقاچ حضرت هاروننی توبیخ و قومینی تکدیر ایتدی آلتون بوزاونی مو ایتدی .

اوزینه طورده تورات شریف نازل بولغان ایدی . الواح توراتنک ^(۱) بولغان حکملرنی قومنه تبلیغ ایتوب آنلرنی حق دینگه

دعوت ایندی. سامری غه اویغان کشیلری دخی پشیمان بولوب توبه واستغفار ایتدیلر.

حضرت موسی علیه السلام طورطاغندک کلام اللهنی بلا واسطه ایشتان سبیدن اوزینه کلیم الله دیب ایتلگاندر.

بنی اسرائیل تیه صحراسندک قالغان زمانه شول بیرلرنک ناچارلغندن بیک کوب زحمتلرگه دوچار بولغاندر. لکن حضرت موسی علیه السلامک دعالری هرمتنه قومنک هر محتاجلری بیگل ایندی. حضرت موسی قومنک داخلی اداره سن شول وجه برله تنظیم قیلدی. کشیلر اونار، یوزار، مکار نفر بولوب بر نیچه صنفلرغه تقسیم بولدیلر. هر صنفک تورات حکملرینی یخشی صورتک کرتو ایچون ها کملر قویلدیلر. وشول ها کملرگه دخی حضرت هاروننی ناظر تعیین ایتدیلر.

دخی صندوق الشهاده دیب آتالغان تابوت سکینه ده تورات شریفنک لوحه لری حفظ قیلنوب بنی اسرائیل قایه دخی بارسه شول صندوقنی احترام برلن آلوب کیته ایدی. کیچه لرده تابوت السکینه نک اوستنک بر نور یانوب طور ایدی.

حضرت هاروننک بر ایشی دخی شول مبارک صندوقنک خدمتی ایدی. حضرت موسی علیه السلام بنی اسرائیلگه وعده قیلنغان وارض موعود دیب ایتلگان کنعان مملکتنی فتح ایترگه تشبث قیلدی لکن یوشع برلان کالبدن باشقه هیچ بر کیمسه محاربه نی قبول ایتمگاج بو فکرنندن فراغت ایندی.

لکن اوزی بوندن بیک مایوس (امیدسز) بولغان ایدی . حضرت
 حقغه دعا قیلدی اسرائیلیلردن اول ایکی کشیدن باشقه کیمسه
 ارض کنعان فتح اینلگان وقتده حاضر بولمغانلردر آنلردن
 باشقه کیمسه فلسطیننی فتح قیلونی کوره آلمغاندر .
 موسی علیه السلام قبل الهجرة (۲۲۰۷) تاریخده وفات
 بولوب اورننه یوشع بن نوننی خلیفه تعیین قیلدی . حضرت هارون
 موسی علیه السلامدن ایکی یل الوک ارتحال ابتکان ایدی .
 یعقوب علیه السلامنک اوغللرینک هر قایوسنک نسلنه
 سبط دیب ایتلور . یوسف علیه السلامنک سبطی افرائیم و مناساه
 آدلی بالالارینه کوره ایکی گه آیریلور .
 موسی علیه السلامنک وفاتندن صوگ اورننه کچکان حضرت
 یوشع ارض موعودنی فتح ایترگه طرشدی . اشلرینی لازم بولغان
 وجه اوزره تنظیم و ترتیب ایتوب باشده وادی الشریعه فی
 و آندن صوگره بوتن اوللرنی برر برر ضبط قیلدی .
 شول فتح قیلنغان برلرنی اون ایکی سبط آراسنه تقسیم
 ایتدی . لاوی سبطنه بیر بیرلرمدی آنلر قومنک باشلری بولوب
 کاهنلک رئیس روحانیلک ایتوب طور ایدیلر . همه بوتن سبطلر
 عسکرلک و حرب برلن مکلف ایدیلر . فقط کاهنلر فرقه سی بوندن
 معفو ایدی . یرده اوسترگان ایگن ویمشنگ اوندن بر قسمنی
 لاوی سبطی نالوغ شکلنده آلوب رزقلنه ایدی . اراضی آلمان
 اون ایکی سبط توینده کیلردر :

روبیل
شمعون
یهودا
دان
نفتالی
جاد
آشیر
ایسافر
بنیامین
افرائیم
زبولون
مناساه

یوشع علیہ السلام

موسی علیہ السلامک وفاتندن صوڭ حضرت یوشع بنی اسرائیلنی آلوب صحرادن چقدی حضرت یوشع ارض موعودنی بتونلای فتح ایترگه نی قدر طرشسده تمام موفق بولمییوب کنعان دیارینک بیک کوب بیلری ایسکی قوملرنک قوللرنک قالدی . بوگاده سبب بنی اسرائیلنک اتفاقرلغی ایدی . همهسی بربرده بولوب قوتلی ، زور بر حکومت تشکیل قیله چقلری برده هر قایوسی اوز استقلالنه طرشوب آراغه نفاق کردی . شونک ایچون بنی اسرائیل ناچار بولوب قالدی .

کاهنلر قومنی اتحادغه دعوت قیلوب یوردیلر . و شریعت موسویه ننگ بالتمام اجرا قیلنووینه طرشدیلر . لکن کار ایتمدی هر کس اوز بیلدیکنه کیتدی بنی اسرائیلننگ شول ناچارلغندن استفاده ایترگه تله گان کورشی دولتلر کوب مرتبه آنلرغه مسلط بولوب آقرون آقرون اسباطنی محکومیت (قول آستنه) واسارتکه آلا باشلادیلر . برسبطنی خارجدن بردوات یئگگانده بوتن سبطلر چیتدن قاراب طوروب برده یاردم ایتمز ایدیلر .

شولای اتحادسزلقننگ نتیجه سی بولغان زهمتلرگه بنی اسرائیل دخی بیک کوب دوچار بولدیلر .

حضرت یوشعدن صوگ بنی اسرائیلده حاکملر دوری باشلاب بونلر باشه ملتننگ قاضیلری بولسه لرده صوگندن پادشاهلقغه قدرچقغانلر . شول حاکملر قبل الهجرة ۲۲۰۶ دن ۱۷۱۸ نجی یلغه قدر حکم سورگانلردر . ایک صوگنی حاکم اشموئیل علیه السلام بولوب حاکم لگی اون بر یل سورگاندر .

ملوک زمانی .

کچکان حاکملرننگ اداره سی فقط روحانی بولوب بنی اسرائیلننگ اداره داخلیه (۱) سنه لازم بولغان وجهله قاراله آلمایونجه ملت ناچار بولوب قالغان ایدی . لکن طش دولتلر بونلرننگ شول حالندن استفاده قیلوب اوزلرینه بیک کوب تعدیبات (ظلم) ایتمکان ایدیلر .

(۱) مملکتننگ اچنده گمی اشلرنی قاراو .

بنی اسرائیل بر حکمدار آرقیلی بولغان اداره و حکومتنک ملتکه بیگرهك كوب قوّت بیرگانن کورگاچ حکومت مستقله یاصارغه وبر پادشاه ادارهسنده یاسارغه استاب حاکم حضرت اشموئیلنک حضورینه باردیلر. واوزلرینه بر حکمدار انتخاب ایتوبین رجا ایتدیلر.

حضرت اشموئیل بنیامین سبطندن ویکتلسکی برلن مشهور بولغان طالوتنی پادشاه قیلوب اوز عادتلرنجه تقدیس (۱) ایتدی. قبل الهجرة (۱۷۱۸).

طالوتنک حکومت سورگان زمانی.

طالوتنک پادشاهلق سوروی قبل الهجرة (۱۷۱۸) دن (۱۶۷۸) گه قدر دوام ایتکندر. حاکم بولوب یتکاچ باشک ملتنک امور عسکریهسنی قاراب چیتنک گی مؤابی، ایدومی و آمونی قبیلهلری برلن بیک کوب محاربهلر (صوغوشلر) قیلوب همهسن بیگدی. وییرلرین ضبط ایتدی.

عمالقه برلن بولغان بر سفرده بیک مشهور بر واقعه بولدی. عمالقهنک سر عسکری (جالوت) اسملی زور بر کشی ایدی اوزی بیک قوّتلی بولوب قوّتنه بیک اشانغان آدم ایدی. محاربهده اول وقتنک عادتق بوینجه «هل من مبارز؟» دیب اوزینه تیک بولوردای بر دشمنان تلهدی. طالوت عسکرندن هیچ کم بارورغه جسارت اینه آلمادی.

(۱) ایدگو قیلیمق — دعا وشونک کبی نرسهلر برلن بر اش اشلاب ایدگو بولدی دیوب ایتو.

لکن یهودا سبطندن یاش وضعیف بر یکت اول دیودای
 جالوتنی بر صپان برلن طاش آتوب اولدردی . اول یکت داود
 علیه السلام ایدی . بو موفقیتی ایچون داود علیه السلام شهرت
 تابدی . وطالوتنک کی او ی بولدی . لکن بنی اسرائیلنک آغا
 بیک کوب حرمت قیلغانن کورگاچ طالوت داود علیه السلامغه
 حسد ایتدی و آنی اولتررگه تشبث قیلدی . بتقدیره تعالی موفق
 بوله آلمادی . اوزی دخی فلسطین اهالیسی برلن بولغان بر
 صوغوشه وفات بولوب حکومت آزرغنه اختلافدن صوگه کی او ی داود
 علیه السلامغه قالدی و اوغلی محروم بولدی .

حکومت داود علیه السلام .

قبل الهجرة ۱۶۷۸

داود علیه السلام تختقه چقغاچ طاغی ضبط قیلنمغان ارض
 کنعان قلعه لرینی آلورغه طرشدی . باشه یبوو طائفه سی
 برلن محاربه ایتوب قدس شریفنی محاصره وضبط ایتدی .
 قدس شریفنی توسیع و برکوب زور بنالر عبادت خانهلر
 برلن تزیین ایتوب اوزینه پایتخت ایتدی .
 اوزینه حضرت اشموئیلنک وفاتندن صوگه پیغمبرلک هم
 کلگان سبیدن آندن صوگره هم دین هم حکومت اشلرین قاراب
 توزاتدی . بر بای یهودینک قولنده قالغان طابوت السکینسه فی
 کینرتوب تعیین قیلدیغی بر حرمنلو صانالغان اورتقه صالدی .

صوغوشلرنه دوام ایتوب مؤابی ، شامی وایدومی دیب
ایتلگان قبائلنی بتونلای قول آستنه آلدی . شول وقت مملکتی فرات
نهرندن آق دیگگزگه وشاب دیگگزندن نهرالعاصی گه چه ایدی .
داود علیه السلام شولای حکومت اشترینه دین اشترین
قاتوب پیغمبرلك برلن حکومتنی جمع ایتکان ایدی . قرق یل
قدر عدالت وعظمت برلن سلطنت سورگافدر .

اوزینه نازل بولغان زبور یاکی بر دین چغارمغان ایدی .
بناء علیه داود علیه السلام شریعت موسویهنی اوزگارتمینچه عمل
ایتوب یوردی . زبور شریفک بولغان نرسه لر دعا ، ثنا وتهلیلدن
عبارت ایدی .

داود علیه السلامک تاوشینک بخشیلغی مشهور ایدی .
زور آواز برلن زبور شریفنی اوقوغاچ همه یاننده بولغان کشیلر
متأثر بولا ایدیلر .

زماننک حضرت لقمان اوزینه انیس وجلیس (ایبداش)
بولوب طورغاندر .

حضرت سلیمان علیه السلام .

(۱۶۳۸ - ۱۵۹۸)

حضرت داود علیه السلامدن صوگ قبل الهجره (۱۶۳۸) نجی بلک
اورننه اون ایکی یاشنده بولغان سلیمان علیه السلام کچدی .
وقرق یل قدر حکومت سوردی . اوزی آتاسی کبی هم نبی هم

حکمدار ایدی . حضرت سلیماننک دوری بیک شهرتلی بر
 صورته کچکاندر . هر اشنده بر احتشام وشوکت بار ایدی .
 باشه فنیکه دن ماهر وزور معمار لر کیترتوب آتاسینک وصیتی
 بوینجه بیت المقدسنی (مسجد اقصی نی) بنا ایتدردی . بنا بیک مصنع
 ومزین بولوب ایدی یلک تمام بولغاندر .

شان وشهرتی بتون جهانغه جایلوب یمن ملکسه سی آل حمیردن
 بلقیس پادشاه کیلوب سلیمان علیه السلام برلن کوروشدی . هم
 آنکله ازدواج (۱) ایتدی .

شرقه وغربه بولغان همه حکمدار لر سلیمان علیه السلامغه عرض
 عبودیت (توبانچیلک) ایتدیلر . وکوب هدیه لر یبار دیلر . سلیمان
 علیه السلامنک وقتنک دولت عبرانیه بو یو کلک ومعمورلقه (توز کلک) ده
 بیک بوغاری درجه گه باروب آندن صوگ تندی اماراتی (علامتلی)
 تیز کورلگاندر .

سلیمان علیه السلامنک عدللیگی مشهوردر . مبارک آغزلارندن
 چقغان سوزلرنک کوبسی ضرب مثل بولوب قالغاندر .

سلیمان علیه السلام هجرتدن الوک (۱۵۹۸) ده وفات بولغاچ
 اورننه اوز بالاسی کیچدی . لکن فقط یهودا وبنیامین سبطلری
 یاگی پادشاهغه اطاعت قیلوب باشقلری مخالفت ایتکاندرلر . اطاعت
 ایتمه گانلر اوز آرالرنندن بر حکمدار صایلاب قویغاندرلر .

شولای دولت عبرانیه ایکی اولوشکه بولندی . برچیسینه یهودا
 دولتی ، ایکنچیسنه دخی اسرائیل دولتی دیوب اسم بیولندی .

یهودا دولتنک مقر ادارهسی قدس شریف بولوب حکمدارلر سلیمان علیہ السلامک نسلندن ایدیلمر. وعصای موسی، تورات شریف و تابوت السکینه کبی مقدس بولغان نرسه لر یهودا دولتنک قولنک ایدی. شول سببدن بو دولت خلق آراسنک معتبر ایدی. اسرائیلنک دولتنک پایتختی نابلس قلعهسی و صوگنندن دخی ساماریه شهری بولدی. شول ایکنچی دولتنک برنجی حکومت قدر زور نفوذی بولماسه ده، شولای ایتوب، قومینک ایکی گه بولونوی اتحاد ملت اوچون بیک اوکایسز واستقبال (کیلهچک کون) اوچون دخی تهلسکه (قورقو) لی ایدی. تفرقه دن بنی اسرائیل بیک زور ضرر لر کورگاندرلر؛ حتی شول انقسام سببلی درکه صوگنندن دولتلری ناچارلاندى و عمو بولدی.

حضرت یونس علیہ السلام

حضرت یونس علیہ السلام آثوریه حکومتینک پایتختی بولغان نینوا قلعهسی اهالینه بعث قیلنغان ایدی. شهرنک اهالیسی پت پرست ایدیلمر و یونس علیہ السلامک وعظ ونصیحتلرین طکله مادقلرنندن حضرت نبی آنلرغه بددعا ایتوب جناب حقن تأدیپ وجزالرین طلب ایتدی.

اوزی بر کیمه گه بینوب نینوادن چغارغه تلهدی. لکن حق تعالی نک اذنندن باشقه مأموریتنی طاشلاغاچ کیمه یورومدی. کیمنک قباحتلی (عیبلی) بولغانن بلور ایچون قرعه آندیلمر. و یونس علیہ

السلامنی نهرگه (صوغه) طاشلادیلر. آنی بر بالق یوتدی. بالقنک قورساغند حضرت یونس اوزینک قباحتن بلوب توبه ایتکان سبیدن بالق اول حضرتنی نهرنک چیتینه چقاردی.

ذاتا نینوا اهالیسی اوستلرینه کیلورگه حاضرلنگان بلانی کورگاچ حضرت یونسنی ازله دیلر. حضرت یونس علیه السلام باروب آنلرغه احکام الهیه فی تبلیغ قیلدی وطوغری یولنی کوستردی. لکن صوگندن دولت آثوریهنک دخی نظام وانتظامی بوزولوب ناچارلق باشلاندى. وبابل والیسینک اوغلی بیوک بر آردو (عسکر) برلن کیلوب نینوا حکومتینی مو ایتدی.

اسرائیل حکومتی.

حکومت اسرائیلنک اون طقوز پادشاهی بولغاندر: بونلر اصل حضرت سلیماننک خلیفه لری صانالغان یهوداملکلرینه عاصی بولوب توراتنک احکامنی کامل اجرا قیلمیلر ایدی. آنلرغه تابع بولغان اون سبط قدس شریفنک زیارتنی ترک ایتارگه حنلی بوزولغانلردر.

شول حکمدارلردن براوی فنیکه پادشاهنک قزن آلغاچ بنی اسرائیل اچنه پت پرستلکنی کرگزدی. ساماریه ده بعل دیب ایتلنگان پتقه عبادتخانه لری یاصادیلر. وشول روشچه دین حقندن آیرلیدیلر. اول وقت مبعوث بولغان حضرت الیاس علیه السلام قومنی کوب نصیحتلر برلن طوغری بولغه کیتترگه طرشدی ایسه ده کسه طکلما یوب اول حضرتکه کوب اذا وجفا قیلدیلر.

حضرت الیاس آنلرغه بددعا ایتدی. شونک اوچون حق تعالی اذنی برله بنی اسرائیلنک بولغان پیرلرینه یاغمور یاومادی برکت بولمادی. قحط و غلا (آچلق و قیمتچیلک) کوب بولدی.

بنی اسرائیل پشیمان بولوب (اوکنوب) باروب حضرت الیاسنی طابدیلر. واوزندن آرالرینه کلووین رجا ایتدیلر. لکن صوگندن قومی سوزنک طورماغان سببدن الیاس علیه السلام جناب حقنک امری برلن عزلت ایتدی. وادریس علیه السلام کبی کوککه کوتارلدی. حضرت الیاسدن صوگ حضرت الیسع قومنی اصلحقه طرشدی. لکن بنی اسرائیل شریعت موسویه فی ترک ایتدی. وراه حقندن (طوغری یولدن) چقدیلر.

اول وقت جناب رب المنان آنلرغه آثوریلرنی یباردی. آثوریلر هجوم ایتوب ساماریه شهرینی فتح و اسرائیل حکومتنی محو ایتدیلر.

حکومت یهودا.

یهودا حکومتنک پادشاهلری حضرت سلیمان علیه السلامنک نسلندن ایدیلر. قدس شریف، مسجد اقصی، تابوت سکینه، الواح تورات کبی مقدس نرسه لرنگ همه سی آنلرده بولغان سببدن خلیفه بولوب طانلغان ایدیلر.

باشک یغشی حال و حرکتلری برلن خلق آراسنک معتبر بولدیلر هم ده بیک کوب الطاف حقغه نائل بولدیلر. آثوریلر یهودا دولتنی آلورغه تله گاج حضرت اشعیانک دعاسی برکاتیلرله اردولری مو بولدی. لکن صوگندن بونلر دخی آزغنلقغه باشلاب دین و دیانقنی

ترك اينكاچ جناب حق طرفندن اوزلرينه بيوك بر بلا يبارلدى. دولت آثوريه يا كئيدن مسلط بولوب ملكرى بخت النصر قوتلى بر اردو برلن قدس شريفكه هجوم ايتدى. وشهرنى آلفاچ مسجد اقصانى تخریب و يهوديلرنىڭ الوغلرن قانچدن كىچىردى. قبل الهجرة ۱۲۲۸. حضرت ارميا اول وقتلر خلقغه بيك كوب نصيحتلر قىلوب يوردىسه ده كىمه طكلامادى. ايڭ صوڭ اول دخى مصرغه هجرت ايتدى. كلدانيلر حكومتى زور قوت طابوب بخت النصر بنى اسرائيلنى آلوب بابلگه كىتردى و آنلرنى اسير اعتبار قىلدى. بابل اسارتى (۱) يتمش يل سورگاندر.

بنى اسرائيلنىڭ بابل اسارتندن قوتلوى .

بنى اسرائيل يتمش يل اسارتده قالب تورلو مشقتلرگه دوچار بولدىلر. بو اسيرلرنىڭ اچنك حضرت دانيال دخى بار ايدى. اول حضرت بخت النصرنىڭ كچكنه اوغلى بالتازارغه تيز آراده دولتىنىڭ مو بولاچاغىن خبر بىرگان ايدى. هم شول وجهله بولدى. ايرانك ياڭى چقغان كيانيان سلاله سندن كى خسرو كلوب كلدانيه حكومتنى مو و بابل قلعه سنى ضبط و تخریب ايتدى. دولت كلدانيه انقراض بولغاچ كى خسرو شاه عبرانيلرگه قايتوب ملىكتلرينه كىتارگه رخصت بىردى. قبل الهجرة ۱۱۵۸. بنى اسرائيل سويينه سويينه قايتوب يتمش يلدن بىرلى خراب بولغان بيت مقدسنى تعمير (۲) و حكومتلرين تاسيس (۳) ايندىلر. مسجد اقصا يقلغان وقتك تورات شريفنىڭ الواى بوغالغان سىپىدن حضرت عزير همه علمانى جييوب كوڭلدىن توراتنى يا كئيدن

توزوب نسخه لرین کوبایندی. اونوتلغان شریعت موسویه یا گیدن حکم سوره باشلادی.

یاگی عبرانی حکومتی کوب سورمادی هجرتدن (۹۵۴) یل الوک مشهور بویوک اسکندر آناتولینک هر یاغینی ضبط ایتکاندن صوگ کلوب عبرانی دولتنی دخی مو ایتدی.

لکن اسکندر وفات بولغاچ دولتی انقراض بولدی. یهودیلر باشه مصر پادشاهی (بطلمیوس) غه (ق ۵ ۹۴۲) و صوگندن سلفوکوسکه (ق ۵ ۹۲۲) تابع بولدیلر.

شول خارجی چوالولر وقتنه یهودیلر بیک کوب زحمتلرگه دوچار بولغان سبیدن اوکای بر وقت طابوب تیز حریت کسب ایتدیلر. رئیس اختلال بوداماقابی دیگان کشی ایدی، سلاله سی قبل الهجرة ۶۶۲ یلنه حنلی یهودیلرگه حاکم بولوب شول تاریخه رومالیلرنک حکمی آستنه و هرودوسنک اداره سنه کردیلر. حضرت عیسی هرودوسنک زماننه طوغغانلر.

حضرت زکریا و یحیی و عیسی علیهم السلام.

حضرت زکریا علیه السلام داود علیه السلام نسلندن بولوب بیت المقدسه تورات یازوب قربان کسمک برله اشتغال ایتکان علمالار رئیس ایدی.

زوجه سینک قزقرداشی حنه حامله بولوب طوغه چق بالاسن بیت المقدس خدمتنه آداغان (نذر ایتکان) ایدی.

بالا طوغمزدن الوک زوجی عمران وفات بولدی. واوزی دخی

قز بالا طوغرددی. حالبوکه اول وقتنک عادتق بوینچه بیت المقدسکه فقط ایر بالالر قبول قیلنه ایدیلر.

لکن حنه وعدنهک طوررغه تلاب قز بولسه ده باروب بیت المقدسکه مریمنی ایلندی. الوغ کشینک بالاسی بولغانلغی سبندن خدمه بیت آنی قبول ایتدیلر. حضرت زکریا دخی آصراب تربیه سینه قارادی. حضرت مریم حجره سنهک طاعت و عبادات برله مشغول ایدی. و آنک حجره سنه حضرت زکریادن باشقه کمسه گرمی ایدی.

حضرت زکریا مریمنک خدمتی ایچون بولمه سنه بارغانه هر وقت تازه میوه لر کورر ایدی. و بونک قایدن کلگانن صور اعاچ «من عند الله» (خدا فاشندن) جوابن آلور ایدی.

حضرت زکریا پیرفانی بولغان ایدی. حالبوکه هیچ بر بالاسی دخی یوق ایدی. جناب حقغه بونک ایچون دعا قیلوب اوزینه بر بالا امسان قیلنوبین طلب و نیاز ایتدی. حضرت جبریل کلوب زوجه سی ایساعدن یحیی علیه السلامنک طوغاچاغن بلدردی.

حضرت جبرائیل مریمنک بولمه سنه دخی باروب یقاسندن نفع (۱) ایتدی، حضرت مریم یوکل یبولوب حضرت یحیی طوغاندن آلتی آی صوگ قدس جوارنهک بیت اللحم دیب آتالغان اولد عیسی علیه السلامنی طوغوردی. (قبل الهجرة ۶۲۲).

حضرت عیسانک شولای آتاسز طوغووی یهود قومی اچینه سوء ظن توشردی. همه سی باشه حضرت زکریادن شبهه ایتوب اول حضرتنی شهید ایتدیلر. حضرت زکریا بر آعاچ اچینه صاقلانغان ایدی یهودیلر اول آغاچنی یچقی برلن کیسدیلر.

آندن صوڭ حضرت مریم عمجه زاده سی یوسف نجارغه
افترا ایتدیلر. هر نه قدر عیسی علیه السلام بیشکده چاغنه
تلیگه کلوب «من الله نك قولی من بگا کتاب احسان قیلدی. ومنی
نبی ایتدی» دیب ایتسه ده یهود قومی تهمت قیلودن فراغت
ایتمادیلر. آنک ایچون یوسف نجار حضرت مریم برلن عیسی نی
آلوب مصرغه کیتدی. واون ایکی یل آنک توردی.

مصدرن قایتقاچ حضرت عیسی اون ایکی یاشنه ایدی. اون
سکر یل صوڭ یعنی اوتوز یاشنه پیغمبر بولدی. اوزینه یاڭی بر
شریعت وایجیل شریفی نازل بولدی.

مصدرن قایتوشلی حضرت مریم طوغان بییری بولغان ناصره
آولینه باروب، اوطرغان ایدی. شول سبیدن حضرت عیسانک یانینه
کیرگان کشیلرگه نصرانی دیوب ایتدی.

حضرت عیسی بنی اسرائیلنی طوغری یولغه دعوتکه
باشلاب دیننک اننشارینه طرشدی. باشک شریعت موسویه برلن
عمل قیلغان حضرت یحیی علیه السلام دخی حضرت عیساغه تابع بولدی.
تورات شریفه قرداشنک قرین آلومنوع توگل ایدی.
حال بوککه شریعت عیسویه بونی منع قیلغان ایدی. قدسنک
پادشاهی بولغان هرودوس ثانی ایسه اوز قرداشینک قرین آلورغه
تلاب حضرت یحییاغه تورات حکمنچه نکاح او قودیوب امر ایتدی. حضرت
یحیی ایسه شریعت عیسویه برله عمل قیلغان سبیدن بوڭا راضی
بولمادی. هرودوس ثانی شول سبیدن اول حضرتنی اولترتدی.
حضرت عیسانک معجزاتی اولوڭ کشیلرنی ترلتو، صوقرلرنی

کورگازو توفراقدن یاصالغان قوشلرغه نفع روح (جان کورتو) کی نرسه لر ایدی .

شولای بیگ کوب معجزه لر کورستدی . لکن اون ایکیگنه کشی ایمان ایتدی لر . ایمان ایتکان اون ایکی کشی گه حواریون دیب ایتلدی . علمای یهود احکام تور اتنک کوبسن فسخ ایتکان^(۱) شریعت جدیده گه رغبت قیلما دیلر و حضرت عیسی علیه السلامغه خصومت ایتدی لر . خلقنی دعوتکه باشلاغاننک اوچنچی یلنی قدس شریفکه کلوب یهود علماسینک یاصاغان زور مجلسنده اوزنبوتنی اعلان ایتکاچ بنی اسرائیلنک تعصبی قایناب حضرت عیسانی اولتررگه قرار بیردی لر . حضرت عیسی بریررگه صاقلانندی . لکن حواریوندن یودل شمعون اول اوروننی والی بلدگه (شهر باشلغینه) خبر بیروب یهودیلر اول یاقغه باردیلر . شمعون دخی بررگه کیتکان ایدی . لکن (مسلمانلرنک قولنجه) عجله ده حضرت عیسانک اورننه آکا اوشاغان شمعوننی طوتوب خاچقه آصدیلر . (قبل الهجرة ۵۸۹) و حضرت عیسانک اوزین آصدق دیب فرض قیلدی لر . حال بوکه حضرت عیسانی جناب حق کوککه کوتردی .

خرستیانلرنک قولی بوینجه صلب ایتلگان حضرت عیسی ایدی . و مصلوب حالندن قوتقاریلوب سماغه عروج ایتدی . اوچ کون صوگ برکیچه بررگه توشوب حضرت مریم و حواریون برلین کورشدی . حواریوننی اوزینه خلیفه تعیین قیلوب جاتب سماغه چکلدی . حضرت مریم ۵۸۳ تاریخنده یعنی آلتی یل صوگ وفات

بولغاندر آندن صوڭ حواریون حضرت عیسانڭ تنبیهی (وصیتی) ایله اطرافقه جایلوب خرستیانلقنی نشر ایترگه باشلادیلر .

انتشار دین نصارا - باشه برکچکنه آولدن باشلاب صوڭره لری دنیانی ضبط قیلغان روما دولتی ایتالیا، اسپانیا، فرانسییه، جرمانیا، آفستریا، بالقان یارم آطهسی، آسیای صغری، سورییه، شمالی آفریقا وهمه آق دیگگز آطه لرینه مالک ایدی .

رومالیلرنڭ دینی مشرکک ایدی . بیک کوب الهلرغه طابا ایدیلر . لکن اخلاق ملیه لری (بونلارنڭ خلقلری) حمیت وتعصب بیرلن طولو بولغان بوقوم دیننی بیک محافظه قیلالار ایدی . صوڭندن ثروت (مال) وغنی (بایلق) نڭ نتیجه لری بوله رق ایسکی صلابت (نقلق) وعظمت (الوعلق) یوغالغان واخلاق ملیه لری بیوک تزلزلسگه (بوزلوغه) اوغراغان ایدی .

حضرت عیسی، قبل الهجرة (۶۵۲) ده ایمپیراتور بولغان آوغوستوسنڭ اوتوزنجی سنه سلطنتده دنیاغه کلگان ایدی .

اخلاق عمومیه نڭ بوزولغان بوزماننده برگره روما حکماسی استدلالات عقلیه برلن بیک کوب حقایق دینییه گه واصل بولغان بولسه لرده یازغان نرسه لرینڭ همه سن بیک آزکشی گنه اوقوب اهلیدن (توبان خلق) هیچ کم اوقومای ایدی . بالخاصه مذهب عیسوینڭ ظهورندن باشده هیچ کمنڭ خبری بولمادی .

حواریون اوزلرینه بیورلمش وجهله اطرافقه جایلوب نشر دینگه طرشدیلر . روما شهرینه پتروس کلدی وشریعت عیسویه انتشار (تارالو) غه باشلادی .

شول اون بر کشینگ دعوتلری (اونداولری) برلن پت پرستلک بایناق کیمودی مشرکلرنک باطل عادتلرندن بیزگان خلق خرستیانلقنی قبول ایتدی لکن ایمپراطورلر خلقنک شول آرزولرینه اشتراک ایتمه دیلر. وعیسی علیه السلام دیننی تارالتونی منع ایترگه تله دیلر. یکنی مذهب میسیونیرلرینه هر یرده ظلم ایتدکلری کبی اول مذهبهکه داخل بولغانلرنی دخی بر نیچه مرتبه قتل عام (همه سیننی اولترو) ایتدیلر. بونک ایچون خرستیانلر همه بر یرده یاشرون یورورگه وگیزلی عبادت ایترگه مجبور بولدیلر. حضرت عیسانک عروجندن (کوتاریلووندن) قرق یل قدر صوگ رومالیلر قبل الهجره (۵۵۲) ده کلوب قدس شریفنی محاصره قیلدیلر وضبط ایتدیلر. قتل عامدن صوگ بقیه السیوفنی طرد ایتدیلر. وآنندن صوگ یهودیلر هیچ بر وقت مستقل بر حکومت یاصای آلمدیلر.

قبل الهجره ۲۹۹ تاریخنده مستقل بولوب تختگه منگان قونستانطین اول وقتلر شمالدن هجوم ایتکان وحشی قوملرنک کله آلماسلغی بر یرده اوزینه پایتخت یاصارغه تلهب حاضرده گی استانبول بولغان اوروننی انتخاب ایتوب «ویزانتیون» «قسطنطنیه» شهرینی بنا ایتدی. خرستیانلقنی قبول ایتوب اوچ عصردن بیرلی بولا کیلگان اولترو وباشقه ظلملرنی بترتدی. شولر وشچه ایمپراطورنک اوزی دین عیسوینی قبول ایتکاج نصرانیت جایلمغه باشلادی. اخلافندن تئودیوس بیک الوغ بولغان روما ممالسکنی اداره

قیسین بولغان سبیدن روما ایمپراطورلغنی ایکی گه بولدی .
 براوی شرق براوی غرب پادشاهلقلری بولدی . شرقنك پایتختی
 ویزانتیون وغربنکی دخی روما بولدی .

پادشاهلق شولای بولنگاچ ایکی پایتخت بربرینه کونلاشه
 باشلادیلر ومذهبچه دخی اختلاف بولدی حتی کبرای رهابین
 (الوغ رهبانلر) آراسنده بونك سبیلی کوب منازعه لهرم بولدی .

بونلر نی بترو ایچون پاپاسلرنك الوغلی کوب مرتبه
 جیولشدیلر شول مجلسلرگه قونسل تسمیه قلنور . قبل الهجرة

(۲۹۷) ده آناطولیده ازنیق قلعه سنده جیولشقان برقونسیل حضرت

عیسانك الوهیتن طانیمغان «آئه سیوس» اسمنك اسکندریه باش پاپاسینی
 وپارتیزانلرینی آفوروزایتدی (کلیسادن چغاردی ولعنت اوقدی) .

آندن صوگ قبل الهجرة (۲۴۰) ده ویزانتیونك (۱۹۲) ده

آیائلو غنده بولغان اجتماعلرده (جیولشلرده) دخی دین عیسوی نك

اساسلری تعیین قیلندی . شول اجتماعلرنك قرارلرینه مخالفت ایتکانلر

مردود بولوب آنلر نی بتروگه طرشلدی ایسه ده ممکن بولمادی .

حتی قسطنطنیه پستقپوسی فوتیوس روماده گی پاپانك ریاست

روحانیه سنی وخلیفه لکنی قبول ایتمیوب اعلان اختلاف ایتدی .

پاپا فوتیوسنی آفوروز ملعون دیب حکم ایتسه ده بر اش

اشلی آلمای خرستیانلق شرق وغرب کلیسالری ناملریله

ایکی گه بولندی . غرب کلیساسی پاپانك وشرق کلیساسی دخی

استانبول روم بطریقنك ریاستی (قولی) آستنده بولدی .

بطریقہ تابع بولغانلر اوز لرینه اور تودوقس یعنی پراؤاسلاونی
وپاپاغہ تابع بولغانلر دخی اوز لرینه فاتولیک یعنی « همه دنیاغه
شامل » اسملرین بیردیلمر .

قنسطینیه ده مذاکرات (سویلاشو) و منازعات (تالاشو) دینیه پاپاسلردن
خلقه کچوب بیک کوب مقابله و مضاربه گه (صوغشوغه) سبب بولغانلر .
شرق ایمپراطور لرندن هجرت نبویه دن اون ایکی یل تحقغه
چقغان هر اقلیوس جنوبدن آغوب کلمک بولغان اسلامیت طالغه لرینه
یوز مکلر قدر عسکرلک اردولرین سد یاسارغه استه گان ایسه ده موفق
بوله آلمغانلر . وقسطنطینیه نی مرکز اتخاذایتوب شرققه توغری انتشار
اینکان نصرانیت اسلامیتنگ اوکنده بایناق تدنی گه اوغراغانلر .
قسطنطینیه ایمپراطورلری باشده لاتینچه لساننی و روما
عادتنی قبول ایتسه لرده سوکندن همه کتابلر نی یوناچه غه کوچرتگانلر لر .
حضرت عیسانک ذاتنگ جوهر الهی ایله جوهر انسانیتنگ
موجود بولغانی (اوزی هم اله هم آدم ایکانلگی حقنده مباحثات)
بیک کوبایوب خرستیانلق بایناق شعبه لر گه آیرلدی و حتی شرک
و ضلالت دخی کورنور گه باشلادی .

ذاتا شرق ایمپراطورلر غنه انحطاط و تنزل کورونه ایدی . سلطنت
سلاهدن سلاه گه انتقال ایتنه وقیصر نامیله تحقغه منگانلر اوز ذوق
وصفا (راحت یاشاو) لرینه قاراب دین و دیانتسکه خدمت ایتمی ایدیلمر .
تمام عیسویتنگ بو روشچه تزلزلسگه اوچراغان بر زمانده

عربستان ننگ ظلمت جهالت بران طولو چولمرنگ شمس منیر اسلام
چغوب دنیائی تنویر وانسانلرغه قوت و امید بخش ایتدی.

پیغمبرمز محمد علیه السلام.

اولاد اسحق دن بیک کوب پیغمبر کلگاندر. لکن خاتم
الانبیاءنک آخر زمانه اسماعیل علیه السلام نسلندن کیله چاگی
قورات شریفه مذکور ایدی.

یوغاریه بیان ایتولگان وجهله حضرت اسماعیل یمن قبائلندن
بولغان جرهمیلردن قز آلوب حجازده توطن ایتکان (یورت طوطقان)
ایدی. آنک اولاد و اخفادی کوبایوب عرب مستعربه دیسوب
آطالغان ایدیلر. عرب مستعربه عشیرت (قبیله قبیله) حالنده
یاشار و حجازنک مکه و یترب کبی شهرلرنک و منبت (آغاچ و اولانلی)
یرلرنک طور لر ایدی.

بو قبائلنک ایک شرافتلیسی قریش ایدی که مکه مکرمه ده ساکن
و کعبه معظمه ننگ خدمتی ایله مکفی ایدی. قریشلر اچنک ایسه بنی
هاشم عائله سی ایک قدرلی هم عز و شرف صاحبی ایدی.

پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم بنی هاشمدن عبد الله
ابن عبد المطلبنک اوغلیدر.

عربلرده برمبدادن اعتبارا تاریخ صانامق عادت بولغان سببدن
هر یلنی اول یلک بولغان زور بر واقعه برلن تسمیه ایته (یوروته)
ایدیلر. یمن و حبش حکمداری ابرهه ننگ مکه نی محاصره قیلور اوچون

کیلگان یلینه دخی سنة الفیل (فیل یلی) دینلگان ایدی. پیغمبرمز علیه السلام سنة الفیلده ربیع الاولنک اون ایکنچی کیچهسندہ دوشنبہ کیچهسی طاک آلدندہ طوغاندر. (میلادنک ۵۷۰ نچی یلنی) آناسی آمنہ بنت وهب ایدی.

نبیؐ محترمز طوغاننک بیک کوب خارق العاده معجزات بولغاندر. اصطخرده گی ئلله نیچه مک یلندن بیرلی یانغان موسیلرنک آتشرلی اوز اوزینه سونه قویدی. مداینک ایسه عجم شاهنک سراینک باغانالاری بیغلدی. الخ.

عبدالله بن عبدالمطلب ولادت نبویه دن آلتی آی الوک بئرب (مدینه) ده وفات بولغانلقدن پیغمبرمز نک طوغانن کورماگاندر. وشول سبیلدن محمد علیه السلامغه «در یتیم» دیب ایتلگاندر. عربستاننک عادتق اوزره هر یل عشیرت خاتونلری کیلوب یاش بالالرین آلوب کیترلر وبر ایکی یل ارضاع (ایمزو) ایتکان صوگ قایتاروب عائله (آتا آنا) سینہ پیریرلر. افندمز دخی بنی سعد قبیلہسندن حلیمه گه بیرلیدی. حلیمه نک اوینده بولغاننک دخی فوق العاده بیک کوب واقعه لر بولغاندر.

والدہلری آلتی یاشنده ایکان وفات بولغاچ محمد علیه السلامنی باباسی عبدالمطلب اوز یانینه آلدی. آندہ دخی فقط سکز یاشنه حتلی طوردی. اول دخی ارتحال ایتکانده عموجهسی وحضرت علینک آناسی آلوب آسرادی.

حضرت محمد بیک بخشی طبیعتلی بولغان سببدن آز زمانده
مشهور بولدی. هرکمنگ محبتن تابدی واوزینه محمد الامین دیب
اسم بیرلدی .

فخر العالم صلی الله تعالی علیه وسلم گه قرق یاشنده ایکنده
نبوت وقرق اوچ یاشنده ایکنده دخی رسالت کلساندر. اولگی
وخی جبل حراده بر مغاره ده بولغاندر.

ایک الوک ایمان ایتکان زوجه نبی خدیجه بنت خویلد
بولغاندر. آندن صوگ حضرت ابوبکر الصدیق و حضرت علی
رضی الله عنهما ایمان کیتروب زید بن حارثه، زبیر ابن العوام،
عثمان بن عفان، عبدالرحمن ابن عوف، سعد ابن ابی وقاص، طلحة
ابن عبیدالله، دخی بر بر آرتلی آنلرنی تعقیب ایتکاندرلر.
بونلرغه سابقین فی الاسلام دیب آتالوب صوکندن هر بیرده زور
محبت واحترامغه ایرشکاندرلر.

بونلر منور القلوب (نورلی کوکلی) کشیلر ایدیلر. قریشنگ
بر زور قسمی اسلامغه دشمانلق اظهار ایتوب اسلامیتنی بترورگه
بیگ کوب طرشدیلر، لکن حقیقتکه قارش طورا آلمای حضرت
حمزه کبی بهادرلار و عقلیلر دین مبین فی قبول ایته ایدیلر.

بر کون مجلس، یاصاب حضرت محمد علیه السلامنی اولترورگه
قرار بیروب عمر الفاروقنی بو اشکه مأمور ایتکاچ خدانگ تقدیری
برلن اول دخی مسلمان بولوب مسلمانلرنگ عددی قرقغه بالغ
بولغان ایدی. قرقیده بر بیرگه جیبلوب تسکبیر برلن باروب کعبه

معظمه فی طواف ایتدیلهر. پیغمبرمز افندمز یثرب اھالیسینک اسلامغه بولغان خواھشن (محبتن) کوروب (۶۲۲) نچی میلاد یلینک (۱۷) نچی ایولنده مکه دن مدینه گه ھجرت ایتکاندرلر. مسلمانلر آراسند ھجرت مبدأ تاریخ بولغاندر.

قرشیلر باشده اھل اسلامنک مدینه گه کیتکاننہ قوانسہ لردہ سوکندن آنلرنک یثربده قوت پیدا ایتوب آخرندہ مشرکلکنی جیکہ چکلرینی آکلاغاچ بیک مراقه (قایغوغه) توشدیلهر.

پیغمبرمزنگ شامدن ابو سفیاننک ریاستی آستندہ کیلگان بر کارواننی باصارغه دیب چغوب « بدر » ده بیوک بر موفقیتکە نائل بولوی قریشنی بیک قور قوتدی.

مغلوبیتلرینک انتقامن آلورا و چون « احد » ھاربه سنی یاصاعان بولسہ لردہ بوندن مشرکلرگه زور پرفائده بولمادی. بلکه مسلمانلار یا کیدن قوت آلوب ھمه یاقلرغه دین مبین احمدی نی طاراتورغه طرشدیلهر. و کوب مرتبه دخی موفق بولدیلهر.

قریش بتون قوتنی جیوب احزاب صوغشی آچدی. لکن بوندہ دخی مغلوب بولدی.

حدیبیہ مصالحہ سی باشده مسلمانلرغه فائده سز کورلسہ ده سوکندن آندن بیک کوب فائده بولدی. کوب وقت اوتماسدن ھجرتنک یدنچی یلندہ پیغمبرمز افندمز کعبه برلن مدینه آره سندہ غی یوللرنک ھمه سن طوتدیروب اھل اسلام ایله مکہ نک محاصره سنہ باردی و اول بلده معظمه و مبارکہ نی ضبط قیلدی. و « اذا جاء الحق و دھق الباطل » فحوا سنچہ

كعبه معظمه فی اچنده بولغان پتلردن تطهیر (پاك) قیلدیلمر.
 هجرتنك اونچی یلنده حضرت محمد صلی الله تعالی علیه وسلم « حج
 وداع» دیب تسمیه قیلنغان صوڭغی عجنه باروب اصحاب برلن
 وداعلشقاندن صوڭ ارتحال دار بقا ایتدی.

افندمرنك قاسم، عبدالله، ابراهیم، زینب، رقیه، ام كلثوم،
 فاطمه اسملرنده یدی بالاسی بولسهده حضرت فاطمه دن بوتانی
 آتالرندن الوك وفات بولغاندرلر.

پیغمبرمرنك کنیه سی برنجی بالاسنه نسبت برلن ابوالقاسم ایدی.
 انتها.